

"SNUDD PÅ UNDERVERK"

är HAMMARBY'S METAMORFOS

*Malarbäckens mångåriga handy-bas, Snuddas
rikstjänande manager Torsten Adenby, förklarar
Hammarbys förunderliga fotboll-omvandling.*

Hammarby, Stockholms tredje allsvenska lag, skulle bli givna strykpojkar. AIK:s forna reserver, som nu på "tupp" vunnit över Örebro och kvalificerat sig upp i div. 1 var "för all del ett kämpalag och det är ju alltid något".

Men styrkan och den goda viljan skulle aldrig räcka mot "klassen", menade det s. k. sunda förnuftet. Söders publik ville se Hammarby vinna, kanske skulle man sätta igång och värva några storspelare så det åtminstone blir några poäng...? ...! ... ungefär så lät det innan seriestarten.

Nu är det annat ljud i skällan. Hammarby har onekligen gjort årets största fotbollsprestation. Det har visat att laganda och träningsflit kan ge ganska sällsamma resultat, att sammanhållning och förtroende ledare och kamrater emellan är ovärderliga tillgångar.

Epoken Hammarby av idag skapades då "Nacka" Skoglund började sin bollkarriär uppe på Söders höjder. Men när det bar uppåt i div. 3 1949 och vårsäsongen startade, då försvann Nacka till AIK, f. v. b. landslaget, Rio de Janeiro och Italien. Laget kämpade vidare och lyckades ändå vinna serien.

Tre år i Div. 2 gav inget lysande resultat. Såväl lagledaren Lennart Nyman som tränaren Folke Adamsson tänkte lägga av.

Den 1 juli 1953 kom de båda nedslagna ledarna upp till Johanneshov för att titta på träningen. Den bestod av "kickning" mot ett mål. Ingen ordning, bara nojs alltsammans. — Folke och Lennart tittade på varandra, därpå möttes två kraftiga nävar med orden: "Vi skall göra ett försök till; men efter järnhårda linjer!"

"När vi säger träning, menar vi träning".

Spelarna sammankallades, och ledarna utgav beskedet: — Antingen skall vi fortsätta i samma stil som förut, med nya ledare, eller också får ni finna er

i att följa vårt program, men det blir att hänga med från början i en hård skola. Resultatet beror på er själva.

Sex man var kanske speciellt sammanbitna den gången: Georg Kraemer, Olle Nyström, Hasse Möller, Rune Larsson, Gerre Hill och allra senaste tillskottet Lasse Roman. De sex hade länge väntat på sin allsvenska chans i AIK. "Bilagan" hade varit deras lott — någon gång hade de fått hoppa in i A-laget, men alltid blivit tillbakavisade. Det hade fattats något. Folke "Hinken" Holmberg som nämnts "Stockholms bästa centerforward" (efter Jeppson), hade varit hos Djurgården, blivit landslagsman 1951, men fått återvända. Alla kände de sig som andraplansmän.

Men de ville inte förbli "andranklassare".

Några spelare var inte med på "Adams" hårdkörning. Då slapp de alldeles. "Bra eller inte så bra spelare", det fick inte avgöra; den träningsvilliga hade företräde i laget.

"Efter en stund" tordes helt enkelt ingen sticka opp.

"Man hängde knappt ihop!"

— Till att börja med var det hemskt, säger Georg Kraemer. Man tordes knappt tala om för sina närmaste hur slut man var. Träningarna var en plåga, man var liksom råddbråkad. Men just vi som ställt på tillväxt i AIK, vi trodde på våra ledare, och efter någon månad var det underbart. Ja det hade svängt om så att vi alla längtade till träningarna och rent av tog långa skogskörare på dagarna mellan träningarna!

— Vi fick en fruktansvärd kondition, sade Olle Nyström, finspelet kom helt åt sidan. I 9 av 18 matcher i div. 2 låg vi under i paus, för att sedan komma igen, vinna eller spela oavgjort.

Först grunden, sedan den fina på byggnaden...

— Så kom ett ungerskt lag hit som våra gäster, inskjuter Rune Larsson. Vi blev totalt utspelade med kortpassningar. Då blev det för "Adam" att ändra

vårt spelsätt till något mera "flytande" ... alltid en spelare fri ... bollen genast till honom... vi kan nog en del av det där nu, men vi har ännu inte visat vad vi borde kunna.

Där ser man, trots Hammarbys oväntat fina placering nu i november är de inte nöjda ändå. — Men ta sakerna i ordning!

Så kom då augusti 1954...

I första matchen mot "vårens lag" AIK förlorade Hammarby rättvist, man föll på eget tempo, borde kanske haft en straffspark 15 min. före full tid och hade kanske kunnat klara oavgjort. En sensationell första halvlek i alla fall, inför 31.000!!

Så kom första "bomben": 2-1-vinst över Degerfors borta. Och "övertygande" spel. Därpå 0-0 mot IFK Göteborg — borta igen — och åter lite "osis", ty "Hinken" hade en boll inne, som mystiskt underkändes.

Ny praktmatch mot självaste Norrköping på Råsunda och vinst med 3-1, vilket gav självförtroende. Nalle och Torsten Lindberg erkände *nya storlaget*. — Förresten var de varskodda: T.T., som redan efter A.I.K.-matchen varit inne hos grabbarna och sagt dem att de har 55 % i varenda match mot mellanlagen i Div. 1, hade varit nere på matchen Peking—Honved och sagt till Steen och Lindberg att "Hammarby har en god chans att slå er!"

Så en seger över SAIK med 2-0; den skaffade hammarbyledningen bryderi, för grabbarna trivdes inte på Johanneshov, deras kondition och friska spel gav dem större rättvisa på Råsunda.

Inför Sveriges bästa publik

GAIS i Göteborg blev 1-1. Hasse Nell hade otur att göra självmål 10 sekunder före halvtidsvilan. 2 stolpskott av Hinken och fenomenalt målvaktsspel av Torstensson i GAIS-målet, alltså "bara" en poäng hem — men det gjorde mindre. Hammarby hade fått "ny hemmapublik" i Göteborg! Hur bra och entusiastisk "söderpubliken" än är

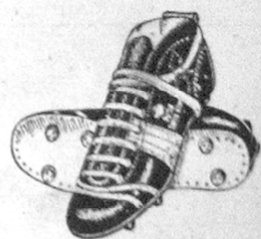

Generalagent

Sport-City

Bodalsvägen 8
LIDINGÖ

VÄRLDSELITENS SPORTSKOR
SENSATIONSMODELLER 1955

Fjorton tigerrandiga poserar inför fotografen. I bakre raden från vänster igenkännes klubbens ordförande Bernt Lindh, tränaren Folke Adamsson samt spelarna Ragge Blom, Olle Nyström, Hasse Möller, Rolf Rydvall, Folke "Hinken" Holmberg, Rune "Gösen" Björklund, Rune Larsson och lagledaren Lennart Nyman. I främre raden fr. v.: hustomten Örby-Karlsson, Aldor Eriksson, Berndt Westerlund, Gerre Hill, Hasse Nell, Lasse Wretman, Valter Andersson och lagkaptenen Georg Kraemer. På bilden saknas ytterfyndet Lasse Boman.

på hemmamatcherna, så kan dom inte mäta sig med de fina göteborgarna, anser grabbarna själva.

Vinst över Hälsingborg med 4-2 smakade också bra... och så låg då alla tre stockholmslagen samlade i toppen!

Därpå kom det bakslag som alla väntat på. Halmstads BK var för svåra, och 2-0 i baken. "Inget att snacka om, Halmstad är Sveriges bästa lag", säger unge Lasse Boman, och alla de övriga nickar bifallande.

När så Kalmar öst in 2-0 på 3 minuter... Hammarby haft 80 % av spelet och bara fått 1 mål... vänsterinnern Girre Ericsson inte varit över sin planhalva på hela andra halvlek och Hammarby förlorat med 3-1, då var Johannes definitivt knäckt som hemmaplan för Söders eget lag. De 8 % av entréavgifterna som Stockholms stad vill betinga sig för Hammarbys förflyttning till Råsunda är poängen värda, anser hela hammarbygänget.

Ater domar-otur som kostade poäng...

Spänningen var på topppunkt inför mötet mot serieledarna Djurgården på Råsunda. Redan i första minuten fick "Knivsta" Sandberg fullträff: 1-0 i baken alltså. 2-1 förlust blev det, i slutminuterna räddade djurgårdsbacken "Mysing" Pettersson med handen på mållinjen, den givna straffen uteblev.

I Malmö söndagen därpå: ungefär samma sak. Thillberg får in en drömräff i första minuten, ytterligare ett mål i sista sekunderna av halvleken. Andra halvlek kom Hammarby igen, reducerade efter "överraskande" spel till

2-2, fick en straffspark minuterna innan full tid. Den slogs utanför. Vinst över MFF på Råsunda blev avslutning på en grann höstserie.

Denna lilla matchresumé visar att trots Hammarbys sensationella poänghävning — med resultat 4:de-placering — hade de med "riktig" lycka kunnat ligga som tvåa i serien, faktiskt med kännning av Djurgården.

En familj

När man får vara med Hammarbygänget och syna dem närmare, är det lättare att förstå anledningen till denna framgång. Hela gänget är som en enda familj, som sluter upp kring de givna centralpunkterna. "Fadern" är Folke Adamsson tränaren, och den blida "modern" är lagledaren Lennart Nyman.

Lennart är en äkta södergrabb, född strax intill Hammarby idrottsplats. Han började sin civila karriär som springgrabb i Konsum, avancerade till biträde, föreståndare och är nu konsulent, vilket innebär chefskapet för hela inre Stockholms konsumbutiker. Under tiden som han pluggade på Vår Gård ute i Saltsjöbaden smet han in på kvällarna för att inte släppa kontakten med sitt kära Hammarby och pluggade se'n på näterna igen vad han förlorat. Nu har Konsum premierat sin duktige medarbetare med ett stipendium att studera USA:s detaljhandel och snabbköpsbutiker under 4 månader. Även frugan får följa med, och full lön blir det under tiden. Sådana stipendier har endast duktigt folk möjlighet att få. Lennart är en sjusärdeles duktig grabb.

Till första seriematchen mot Djurgården den 11 april är han inte hemma, men "Adam" sköter gänget under tiden.

Vetenskap, viljestyrka...

Folke-Adamsson är ett kapitel för sig. Från Dalarna kom han i unga år till huvudstaden och blev ur-hammarbyit. Gick igenom en träningskurs för Knutte Holmgren, den bästa instruktör som någonsin funnits, säger många. Folke tränade smälag i Stockholm, men släppte aldrig kontakten med HIF.

När det började gå bakåt, då ville han inte se sin gamla förening som något nytt Westermalm eller Gädda. Han ville hjälpa till. Hårdträningen den 1 juli 1953 var som sagt en överenskomst mellan "Adam" och Lennart Nyman. Dessförinnan hade Folke pluggat allt vetenskapligt han kommit över om träning och muskelupbyggnad. Efter nya metoder har han drivit fram grabbar från andraplansleden till vad de idag är.

Magmuskulerna har fått sin styrka genom att spelarna fått bära varandra kilometervis. Det ger i längden snabbhet.

Han är en hård tränare, Folke, men den allra svåraste grabb man kan råka utanför plan.

Kanske Adamssons träningsresultat lagt grunden till ett erkännande av våra egna svenska tränare. —

Som sagt var: en familj!

Om en spelare i Hammarby medverkar i A- eller reservlaget har ingen betydelse, alla är ett gäng. De går på bio

Detta varumärke på den ishockeyutrustning Ni köper, såsom hjälmar, benskydd m. m. garanterar förnämsta svenska fabrikat

tillsammans, de umgås i familjer, de semesterar ihop på högsommaren. Dessutom har Lennart Nyman varit den förste lagledaren i fotboll som gått in för att stå på god fot med spelarnas fruar.

För att spara tid, flyger alltid laget. Från Göteborg tar det 1½ timme, från Malmö 2 timmar. Grabbarna får matpengar, fruarna möter vid Nybroplan, och istället för en gemensam middag med laget får var och en gå på sitt håll. Oftast blir det olika gäng, men gängen skiftas mellan varje gång. "Detta är modellen" anser Nyman, laget träffas ju så ofta ändå och det är en ren psykologisk sak att låta spelarna idka familjeliv också. Att flyga kostar lite mer i direkt utgift, men vi vinner på det i längden. Dessutom har vi då förmånen att kunna bjuda med reserver, fruar och sådana inom klubben som nedlägger arbete. Planet är chartrat för vår räkning. Vi reser på lördagseftermiddagen och är hemma vid 6-tiden på söndagen. Törs inte ta risken att flyga på söndagsmorgnarna.

Tågresa betyder ovillkorligen långtråkighet och släpighet. Och restaurangliv.

Spelarna

Gerre Hill, han som spelade ytterbrevid "Kinna" Kraemer i såväl AIK som Hammarby, har vuxit ut och blivit en riktigt god halvback. Handbollstjärnan, långa Hasse Möller spelade till att börja med i serien. Skillnaden mellan de båda var minimal; lille "Gerre" var att föredraga på våta och tunga planer. Inget knorr dock att ledningen ville göra ett försök. "Det har inte så stor betydelse om man medverkar på planen eller ej", säger Hasse själv. "Vi är ett enda gäng, och man riktigt känner att man är med ändå."

Inga nickedockor i laget. Men grabbar som vill något, och som är hårda mot sig själva. I Malmö hade Georg Kraemer fått springa mellan "Kajan" Sandell och Thillberg utan att få något utträttat. I paus sa han till ledningen: "Jag är så oduglig idag att vi för lagets skull måste ta ner Rune Larsson och jag får spela inner för att se om det går bättre." Det blev byte, efter en stund ilsknade "Kinna" till på sig själv, skiftade på nytt med Rune och gjorde en jättematch.

Sådana är Hammarbygrabbarna!

När isen lägger sig på Arstaviken kan man få se en skara ungdomar som springer i halvmörkret och pulsar i snön och leker med en fotboll. Då är det söders allsvenskar som lägger grunden till

sin träning. Förmodligen den hårdaste träning av samtliga allsvenska lag.

Förutom de sex redan uppräknade "förre" AIK-arna finns också Rolf Ryd-vall, Elof Melin och Åke Svedberg i Hammarbys gäng. Åke har haft våldans otur med sina knän, men bör komma igen redan till våren.

Hammarby har kanske Sveriges bästa

reserver; tog stryk andra seriematchen mot Djurgården, i övrigt idel segrar. Leder allsvenska reservlagsserien.

B-laget i Stockholms-serien är en blandning av ung och gammalt, och C-laget leder serien med 56-6 i målskillnad. 4 starka seniorlag och aldrig under 40 man på träningsarna lövar gott för framtiden.

Säker "stopper" hela veckan också — — —

Olle Nyström, centerhalven, är trafikpolis i det civila. Han har fått stadig placering vid Slussen just där all trafik från Gamla Stan går upp mot Söders höjder. Gissa om det denna höst har hejats på Olle, alltifrån smågrabbar till bilförare. Minst 1.000 "morsningar"

om dagen summerade hr polisen ihop. "Det är bara kul, och flyter fint gör det, trots att viskningar om 2-2 och förlust på söndag brukar höra till vanligheterna."

Hammarby Idrottsplats då?

Jö, den finns fortfarande kvar, juniorlagen brukar spela fotboll där och på vintern finns både ishockey — och bandybana. När den gjordes om till motorstadion var det en nödfallsåtgärd. Tur att de 3 roddare som bildade styrelse 1948 kom på den idén, annars hade kanske Hammarby av idag fått packa ihop. Utan klubbstugan och idrottsplatsen hade det aldrig gått att hålla ihop föreningen. Numera går motorn jämnt ihop, men tack vare fotbollen i Allsvenskan klarar klubben ekonomin skapligt.

"10.000 kronor?" — Nej tack!

Innan starten i Allsvenskan fick Lennart Nyman ovetat av supporters för han inte värvade spelare.

Nu skulle 10.000 kronor skrapas ihop och några bra lirare komma till, menade ett par H.I.F.-gynnare som hade det bra ställt.

Det blev tvärstopp från Nymans sida. Materialet som fanns skulle säkert räcka, det visste Lennart, och hade inte de villiga velat räcka en hjälpande hand då det behövdes för att klara klubbens idrottsplats från motorn, så kunde det få vara nu med.

— Målvakten, t. ex., skulle inte duga. Men Lasse Wretman har vuxit kolossalt med sin uppgift. Valle Andersson, ende spelaren som varit med från div. 4, skulle ju bli rena rundningsmärket. Valle är enligt "Adam" den allra största överraskningen!

Ja så lät det från början. Nu är det ingen som säger något — — de bara går och myser uppe på Söders höjder.

Summering

Sedan den 12 januari har det varit hårdträning. Vila blir det i viss mån, bara en träning i veckan till den 1 januari då "Adam" sätter fart på nytt, sedan 2 gånger till i början av mars.

— Vi har lyckats bra, säger Folke Adamsson, men mycket kan hända ännu, och vi skall göra allt för att hänga kvar. Går det lyckligt i år, så måste vår hårdträning ge ännu bättre resultat nästa år, bara grabbarna orkar.

Hammarby är värt allt beröm. Ett stiltigt gäng på planen, helyllgrabbar utanför, fina och förstående också mot utomstående.

De har bevisat att med god vilja går allt.

BANDYBOLLAR
säsongen
1954-1955

Tirfing-Special
Högsta Kvalitet

MASCOT
Välkänd Matchboll